

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ПОНЯТТЯМИ «ПЛАНУВАННЯ» І
«КОНТРОЛЬ» В КОНТЕКСТІ
УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ**

Гаврись П.О.,

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Альфред Кьотцле, Європейський університет Віадрина, ФРН

Планування є необхідним елементом діяльності підприємства, направленим на забезпечення його ефективної роботи у майбутньому. Воно виконує такі базові функції як забезпечення систематичності та послідовності у діяльності та підвищення ефективності процесів на підприємстві. Воно покращує управління ризиками, підвищує здатність підприємств до пристосування до змін у навколишньому середовищі тощо. Планування можна розглядати як комплексний процес обробки інформації, що полягає у систематичному зборі, структуризації, аналізі та передачі масивів даних. Важливим аспектом планування є те, що інформація є релевантною у процесі планування, якщо вона орієнтується на майбутнє.

Як уже було зазначено вище, поняття «планування» є безпосередньо пов'язаним з поняттям «контролю» на підприємствах. Однак окрім цих центральних функцій контролінгу на підприємстві часто виділяють особливу проміжну функцію. Німецькі автори називають цю функцію «Steuerung», що українською мовою перекладається як «управління», однак це слово має дещо відмінне значення від традиційного поняття «управління».

Для пояснення суті контролю з точки зору контролінгу на сучасних підприємствах ключовим є термін «to control» з англійської мови. Цей термін перекладається українською як «контролювати», втім має значно більш широке значення ніж його український еквівалент. Він означає не тільки безпосередньо процес контролювання, але й управління, регулювання та координації, тобто цілий комплекс заходів, які мають гарантувати, що процеси в організації протікають саме так, як це було заплановано менеджментом.

Більш чітко прослідковується різниця між поняттям «контролю» у вузькому (українському, німецькому) та широкому (американському) сенсі на прикладі запропонованої нами інтегрованої моделі планування та контролю витрат з точки зору управління витратами на промислових підприємствах. Вона базується на аналізі запропонованої К. Друрі моделі прийняття управлінських рішень на підприємстві та розробленого німецьким вченим Й. Вільдом традиційного процесу планування на підприємствах, замовлень, переміщень запасів сировини та готової продукції на складі тощо.

1. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет: Пер. с англ. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 783 с. 2. Anthony R., Dearden J., Govindarajan V. Management Control Systems. – Irwin, USA: McGraw-Hill, 1992. – 7th edition. – 722 с. 3. Frese E. Kontrolle und Unternehmensführung. – Wiesbaden, Germany: Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler, 1968. – 168 с. 4. Mensch, G. Kosten-Controlling. Kostenplanung und -kontrolle als Instrument der Unternehmensführung. – Munich, Germany: Oldenbourg Verlag, 1998. – 303 с.